

Ameriške kolone napadajo utrdbe Siegfriedove linije!

Tretja ameriška armada prebila nemško bojno črto ob reki Moselle in začela prodirati proti Kolinu, industrijskemu centru. General Eisenhower posvaril prebivalce Porenja in Porurja in jim svetoval umik. Zavezniki zadali težke udarce nemški letalski sili. Čez 20,000 nemških vojakov v pasti v južni Franciji.—Rumunske in ruske čete se bližajo ogrski meji.—Enote ameriške bojne mornarice bombardirajo japonske baze

LONDON, 13. sept.—Ameriške oklopne in pehotne kolone, ki so invadirale Nemčijo, so danes zasedle Rotgen, devet milj južno-vzhodno od Aachena, in zdaj napadajo zunanje utrdbe Siegfriedove trdnjavske linije. Rotgen leži šest milj vzhodno od Eupena, belgijskega obmejnega mesta. Nova ameriška armada, katere poveljnik je general William H. Simpson, je bila vržena v akcijo proti nemški sili. General Eisenhower ima šest armad—štiri ameriške, eno kanadsko in eno britansko—v ofenzivi proti sovražniku na zapadni fronti.

London, 13. sept.—Druga kolona prve ameriške armade, katere poveljnik je general Courtney H. Hodges, je invadirala Nemčijo na južni strani Aachena s smeri Eupena, Belgija. Eupen leži pet milj od nemške meje.

Tretja ameriška armada pod poveljstvom generala Pattona je istočasno prebila nemško bojno črto ob reki Moselle, kjer se odpira pot v Nemčijo. Poročila fronte pravijo, da so ameriške oklopne in pehotne kolone prodrele deset milj daleč in dospеле do točke, ki leži 36 milj južno-zapadno od Kolina, velikega nemškega industrijskega centra. Te so zdaj pri zunanjih utrdbah Siegfriedove trdnjavske linije.

Zdaj, ko se nacistične linije rušijo pod pritiskom petih zaveznikov, je general Dwight D. Eisenhower, vrhovni poveljnik zavezniške oborožene sile v Evropi, posvaril prebivalce Porenja in Porurja, industrijskega osrčja Nemčije, in jim svetoval umik. General je dejal, da bo štala Porenja in Porurje kmalu postala ognjeno bojišče.

Ameriške kolone so invadirale nemško ozemlje na dan šestindvajsete obletnice ameriške ofenzive v prvi svetovni vojni. Ofenziva se je takrat pričela pri St. Mihielu.

Prve ameriške čete so udrele v Nemčijo zadnji ponedeljek na južno-zapadni strani Trierja. Te so včeraj prodrele deset milj daleč v smeri Koblenza, mesta v Porurju.

Britske čete v kanadski prvi armadi so okupirale Havre po 36 ur trajajoči luti bitki. To je druga največja francoska luka. Najmanj 3000 Nemcev je bilo ujetih in čez 2000 ubitih in ranjenih v bitkah z britanskimi četami za posest tega pristanišnega mesta. Skupno število nemških vojakov, katere so zavezniki ujeli ob invazije Normandije, je čez 300,000.

Nemška letalska sila je dobila težke udarce v zadnjih petih dneh. Zavezniki so sestrelili čez petsto nemških bojnih letal v spopadih v zraku in napadih na letališča. Čez 500 ameriških bojnih letal je metalo bombe na nemške letalske tovarne pri Ulmu 70 milj zapadno od Monakova. Bombe so padale tudi na letališče olja v Pohlenu, Magdeburgu in Bruxu.

Rim, 13. sept.—Sedma ameriška armada je potisnila v past ostankе nemške oborožene sile v južni Franciji v bližini Belforta. Poroča glavni stan generala Alexandra M. Patcha. V tej se

Nemške priprave za novo vojno

Industrijske kombinacije obnove aktivnosti

Washington, D. C., 13. sept.—Sims Carter, pomožni načelnik federalnega biroja departmeta vojne ekonomije, je pri zaslišanju pred člani senatnega odbora izjavil, da se bodo mogočne nemške industrijske kombinacije pripravile za novo vojno po porazu nemške oborožene sile v tej vojni. Svoje aktivnosti bodo obnovile z argentinskih baz.

Carter je tudi napovedal, da bo sledila doba intenzivne mednarodne ekonomske borbe za vključenju sedanje vojne. Senati odsek, pred katerim je nastopil, vodi zaslišanja o demobilizacijskem načrtu, čigar avtor je senator Kilgore, demokrat iz West Virginije.

Carter je rekel med drugim, "da bodo nemške industrijske kombinacije, ko bodo nemški topovi utihnil na frontah, skušale kontrolirati produkcijo jekla po vsej Evropi. Te že zdaj vzdržuje težke industrije v Argentini."

Senator Kilgore je zahteval obravnavo proti direktorjem nemških kartelov. Ti naj pridejo pred sodišča kot vojni zločinci. On je zahteval tudi totalno razorožitev Nemčije po zaključitvi sedanje vojne, da se prepreči tretja svetovna vojna.

Belgijski kvizling v nemški armadi

Lov na izdajalce se nadaljuje

Bruselj, Belgija, 13. sept.—Degrelle, belgijski kvizling, je polkovnik v nemškem regimentu, ki se bori proti Rusom v Estoniji. To dejstvo so razkrili voditelji belgijske notranje sile, ki se bori proti Nemcem. Ta zdaj lovi domače izdajalce. Veliko število je bilo v zadnjih dneh aretiranih in ustreljenih.

Degrelle je prekorakal vso pot z Nemci in je skušal priklopiti svojo deželo k Nemčiji. Kar je najbolj želel, je bil čin generala v nemški armadi. Nemci so mu povedali, da bo postal general, če mobilizira armado 250,000 moč v Belgiji.

Belgijski pravijo, da je Degrelle uvedel dobo terorja, ki je prekašala ono nemških gestapovcev, toda zbrati ni mogel armade 250,000 moč in general ni postal. Njegovo silo tvorijo belgijski reksisti.

Francija zahteva sedež na mirovni konferenci

London, 13. sept.—General Charles de Gaulle je v svojem prvem formalnem govoru svojo ljudstvu naglasil, da bo Francija zahtevala sedež na mirovni konferenci, ki se bo vršila po zaključitvi vojne. On je dejal, da so zavezniške armade in francoske notranje sile že osvojile pet šestin Francije.

Senator Nye govori o zaroti

Washington, D. C., 13. sept.—Senator Gerald P. Nye, republikanec iz Severne Dakote, je izrekel obdolžitve o zaroti svojih političnih nasprotnikov. Dejal je, da so potrošili \$110,000 v volilni kampanji, da ga porazijo pri primarnih volitvah. Senator William Langer, ki je tudi republikanec, je dejal, da je obdolžitev brez podlage.

ZAVEZNIKI ODLOČIJO O ITALIJANSKI VLADI

Monarhisti zahtevajo razpis volitev

REPREZENTACIJA NA KONFERENCI

Rim, 13. sept.—Italija je prehodila dolgo pot, odkar je maršal Pietro Badoglio podpisal premirje z zavezniki v septembru lanskega leta. Dva meseca pozneje je formiral vlado, katere pa je naletela na močno opozicijo s strani šestih protifašističnih strank. Badoglijeva vlada je dobila smrtni udarec v aprilu tega leta s strani moča, ki se je vrnil v Italijo iz Moskve, kjer je živel 20 let.

Ta mož je bil Palmiro Togliatti, vodja italijanske komunistične stranke. On je vrgel bombo v obliki zahteve, da morajo novo vlado tvoriti reprezentantje šestih političnih strank.

Izgleda, da bodo imeli zavezniki odločilno besedo glede oblike italijanske vlade, ki bo nasledila sedanjo, katere predsednik je Ivanoe Bonomi, 73 let star vodja demokratske stranke. On je bil premier tik pred dvigom fašizma v Italijo.

Njegova vlada ima administracijsko oblast v južni Italiji pod nadzorstvom zavezniške kontrolne komisije. Ponaša se, da reprezentira italijansko ljudstvo, ker je tvorijo reprezentantje političnih strank. Ker je bila Italija fašistična od l. 1922 do strmoglavljenja Mussolinijevega režima, se volitve niso vršile in prizadete stranke niso mogle demonstrirati svoje moči.

Monarhisti zahtevajo razpis volitev, pri katerih naj bi ljudstvo odločilo, ali hoče monarhijo ali republiko. Oni imajo oporo pri frakcijah krščanskih demokratov in liberalcev.

Vprašanje najbrže ne bo rešeno pred sklicanjem mirovne konference. Šest političnih strank ima zdaj oblast in je nocoje izgubiti. Voditelji teh hočejo reprezentirati Italijo na mirovni konferenci.

Kako se bo položaj razvijal, pokaže bodočnost. Ruske čete so v Jugoslaviji na drugi strani Jadranskega morja.

Razkosanje poljskih veleposestev

Izvedba drugih reform zadržana

Moskva, 13. sept.—Razkosanje veleposestev v poljskih osvobodjenih pokrajinah se je pričelo. Kosi teh bodo razdeljeni med družine. Vsaka bo dobila okrog dvanaest akrov zemlje, toda sistem privatne lastnine ostane.

Ljudje bodo dobili zemljo pod lahkimi pogoji. Cene bodo dolocene na podlagi rodovitnosti zemlje in plačevalna doba bo trajala deset do dvajset let. Program glede razkosanja veleposestev je bil sprejet na seji članov poljskega odbora za narodno osvoboditev, ki se je vršila v Lublinu. Poljski narodni svet, katerega je Rusija priznala za začasno vlado, je odobril program.

Načelnik začasne poljske vlade je Boleslav Osuška Morawski. On je na sestanku z dopisniki zunanjih listov izjavil, da je izvedba drugih reform zadržana. Dalje je rekel, da bodo prednost pri dobivanju zemlje imele družine, katerih člani so bili ranjeni v bitkah s sovražniki. Morawski in Andrzej Witos, direktor poljedelskega departmeta v začasni vladi, sta izjavila, da bo dovolj zemlje za vse.

Domače vesti

Konvencija JPZS

Milwaukee, Wis.—V ponedeljek, 18. sept., se v Port Washingtonu prične konvencija Jugoslovanske podporne zveze Sloge, ki ima svoj delokrog v Wisconsinu, šteje 18 društev in okrog 2400 članov. Konvencije se udeležijo 73 delegatov in osem gl. odbornikov. Vršila se bo v mestni hiši in bo trajala okrog štiri dni. Prosveta izreka delegaciji bratske pozdrave!

Padla na bojišču

Milwaukee, Wis.—V zračnih bojih nad Italijo je 15. avgusta padel Ernest J. Yaksh, sin družine Louis Yaksh, ki je služil na bombnikih kot strelec. Star je bil 20 let in pri vojakih od julija 1942. Poleg staršev zapuščata brata Edwina, ki je nadporočnik pri letalcih v Franciji, sestro in več sorodnikov.—Dne 25. avgusta je padel v Italiji Cpl. John Kopač, sin Marice Kopač iz West Allisa, star 25 let. Pri vojakih se je nahajal štiri leta, preko morja dve leti in pet mesecev in se je udeležil bojev v Afriki in invazije Italije pri Anziju. Poleg matere zapuščata dva brata in sestro.—S šopom hrastovih listov je bil odlikovan za hrabrost štabni saržent Victor Kralj, sin družine Frank Kralj iz West Allisa, ki služi kot bombardir pri letalcih v Angliji. Napravil je že 20 poletov nad Nemčijo.—Poročila sta se Harold G. Heyden in Lillian Schmalz.

Clevelandake vesti

Cleveland.—Dne 10. sept. je umrl Frank Jager, star 72 let in doma iz Bizovika pod Ljubljano, od koder je prišel v Ameriko pred 42 leti. V Ameriki zapuščata brata in tri nečake, v starem kraju pa sestro. Bil je samski in član Samostojnega društva v Moxhamu, Pa.

Smrt članice

Raton, New Mexico.—Tukaj je umrla Mary Phillippe, stara 84 let in članica društva 297 SN-PJ. Zapuščata moža, tri sinove, dve hčeri in mnogo vnukov.

Edmundson zahteva odstavek Lewisa

Oster napad na predsednika Roosevelta

Cincinnati, O., 13. sept.—Ray Edmundson, vodja grupe upornikov na konvenciji rudarske unije United Mine Workers of America in bivši predsednik ilinoiskega rudarskega distrikta, je izjavil, da bo zahteval suspendiranje Johna L. Lewisa kot predsednika unije. On je se sklicuje na pravilo unije, ki prepoveduje enemu članu podajanje lažljivih izjav proti drugemu članu.

Edmundson je dejal, da je bila taka izjava v Lewisovem govoru, ko je odprl konvencijo. Lewis je v svojem govoru napadel predsednika Roosevelta, vladne agencije in voditelje grupe upornikov proti svoji oblasti. O Edmundsonu je dejal, da je politični gigolo, hlapec v službi Roosevelta, Hillmaha in Browderja.

Lewis se je v svojem govoru slikal kot edini zagovornik in branitelj pravic rudarjev, mučenik v borbi za njihove koristi. On se izpostavlja napadom na svojo osebno poštenost v prizadevanjih za izboljšanje položaja rudarjev.

V napadu na Roosevelta je Lewis izrekel obdolžitve, da predsednik uničuje pravico kolektivnega pogajanja preko vojne delavskega odbora in izvajanja svoje oblasti v vojnem času. Delegati je posvarili, da bodo rudarji spet dobivali breme od Roosevelta, če bo ponovno izvoljen za predsednika pri novembrskih volitvah.

Važne diskuzije na kanadski konferenci

Vprašanje ustanovitve enotnega poveljstva

Quebec, Kanada, 13. sept.—Konferenca med predsednikom Rooseveltom in premierjem Churchillom se je včeraj pričela v tem mestu. Glavno vprašanje je ustanovitev enotnega poveljstva na Pacifiku in Daljnem vzhodu.

To vprašanje je bilo potisnjeno v ospredje zaradi nujne potrebe večje koordinacije zaveznikov sil. Dosedanje vojne operacije so bile skoro izključno ameriške.

Uradna poročila ne omenjajo detajlov poteka razgovorov iz razloga, ker se nanašajo na vojaške zadeve. Razgovori so raziskovalnega značaja in tijejo se vojnih problemov. Upanje je, da bo Churchill izpolnil obljubo, katero je dal preteklo leto, da bo Velika Britanija vrgla svo razpoložljivo oboroženo silo v boj proti Japoncem po porazu Nemčije.

Nepokoj v južno-zapadni Nemčiji

Berlin naznanil eksekucije zarotnikov

London, 13. sept.—Poročila iz Švice omenjajo širjenje nepokoj v južno-zapadni Nemčiji. Prebivalci so bili mobilizirani za kopanje strelskih jarkov in gradnjo utrd.

Radio Berlin je naznanil, da je bilo nadaljnjih sedem Nemcev obsojenih zaradi sodelovanja z zarotniki, ki so nameravali umoriti Hitlerja 20. julija. Obsojbo je izreko ljudsko sodišče. Obsojeni so bili grof Wolf Hengrich von Helldorf, bivši policijski načelnik v Berlinu; Ulrich von Hassell, bivši poslanik v Rimu; dr. Karl F. Goerdeler, bivši župan v Leipzigu in ekonomski minister; Trott zu Solz, bivši tajnik zunanjega ministrstva; Paul Lejeune-Jung, bivši poslanec; Wilhelm Leuschner, bivši notranji minister, in odvetnik Joseph Wigner.

Goerdeler je imel postati kancelar in naslednik Hitlerja, ki bi kot tak izročil Nemčijo sovražniku. Trdi se, da je on tvoril zvezo med vojaškimi izdajalci in političnimi zarotniki. Goerdeler je bil prijel potem, ko je bila razpisana nagrada milijon mark za njegovo glavo.

Grof Helldorf je imel zvezo z Goerdelerjevo politično grupo in vojaško frakcijo. Hassell in Leuschner sta na obravnavi priznala, da je bila zarota za umor Hitlerja skovana pred več meseci.

Feldmaršal Erwin von Witzleben in sedem generalov in vojaških častnikov je bilo obsojenih pred enim mesecem.

Letala dovažajo potrebščine Poljakom

Rim, 13. septembra.—Angleška transportna letala so preletela daljavo 1750 milj in dostavila orožje in druge potrebščine poljski sili, ki se bori proti Nemcem v Varšavi, poroča poveljstvo zavezniške letalske sile v Sredozemlju. Letalci so povedali, da je poljsko glavno mesto v plamenih.

Belgijska vlada ustanovi regenstvo

Bruselj, Belgija, 13. sept.—Poučeni politični krogi trdijo, da bodo člani belgijske vlade ustanovili regenstvo v nenavzočnosti kralja Leopolda, ki so ga naciji odvedli v Nemčijo. Za regenta bo morda izbran princ Charles, brat kralja, ali pa kraljica Elizabetha, mati Leopolda.

MURRAY NAPOVEDAL REVIZIJO MEZDNE FORMULE

Autna unija podprla predsednika Roosevelta

ICKES GOVORIL NA KONVENCIJI

Grand Rapids, Mich., 13. sept.—Philip Murray, predsednik Kongresa industrijskih organizacij, je v svojem govoru na konvenciji avtne unije napovedal revizijo mezdne formule malega jekla v soglasju z naraščanjem draginje in da bodo plače jeklarskim in drugim delavcem zvišane. On je apeliral za enotnost med organiziranimi delavci in poudaril, "da so sovražniki na delu in nas bodo uničili, če ne bomo enotni."

Okrog 2300 delegatov na konvenciji avtne unije, največje delavske organizacije v deželi, je aplavdiralo Murrayju, ko jih je zagotovil, da bo mezdna formula revidirana. Ta omejuje zvišanje plače na petnajst odstotkov nad točko, ki je prevladovala v januarju l. 1941. Voditelj CIO trdi, da so se cene potrebščinam zvišale za najmanj 45 odstotkov od tistega časa.

Murray je apeliral na delegate, naj potrdijo zagotovilo, da pred predsedniku Rooseveltu, da delavci ne bodo stavkali, dokler traja vojna. Zadevna resolucija je bila predložena konvenciji in bo danes dana na glasovanje.

Konvencija je sprejela resolucijo, s katero se je izrekla za ponovno izvolitev Roosevelta za predsednika Združenih držav in izvolitev senatorja Trumana za podpredsednika.

Kot govornik pred delegati je nastopil notranji tajnik Harold L. Ickes. On je udrihal po Thomasu E. Deweyju, predsedniku kandidatu republikanske stranke, in ga obdolžil zavajalne propagande, katero vodi z namenom, da premoti ameriške volilce.

Ickes je dejal, da je Deweyjeva izjava, katero je podal v svojem govoru v Philadelphiji, ko je odprl volilno kampanjo, da Rooseveltova administracija namerava držati vojske v armadi, brez podlage.

Osvoboditev Jugoslavije blizu

Kralj Peter apelira za enotnost

London, 13. sept.—Jugoslovanski kralj Peter je v svojem govoru po radiu rekel, da je dan osvoboditve Jugoslavije zdaj, ko se zavezniške sile zbirajo ob njenih mejah, blizu, zaeno pa je apeliral na Srbe, Hrvate in Slovence, naj se združijo in stopijo v osvobodilno armado maršala Tita.

"Čas za združitev je prišel," je rekel Peter. "Moja vlada pod predsedništvom dr. Ivana Subašića je z mojo vednostjo in odobritvijo sklenila važne in koristne dogovore z osvobodilno armado."

Pariška podzemna železnica obnovila promet

Pariz, 13. sept.—Prebivalci francoske prestolnice, kjer je bila transportacija paralizirana pet tednov, se zdaj lahko spet vozijo na delo na vlakih podzemne železnice. Promet na progh podzemne železnice je bil ustavljen 12. avgusta zaradi pomanjkanja električne sile. Nemci so v času revolte porušili več postaj podzemne železnice in poškodovali proge.

Dednost v naravi

Leon Detela
(Se nadaljuje.)

Če križamo dva poedince, ki se razlikujeta v desetih lastnostih, dobimo, kot spoznamo iz podobnih razmišljanj, križanec, ki tvori 1024 različnih skupin spolnih stanic. Pri križanju takih bastardov je možnih že $1024 \times 1024 = 1.048.576$ različnih združenj spolnih stanic, 1024 na zunanji različnih skupin bastardov in 1022 dedno stalnih novih pasem ali vrst. Šele med stotisoči in milijoni potomcev takega para bastardov bi našli 2 poedince, ki bi bila med seboj dedno enaka, kar bi skoraj gotovo izražalo pod razlikami dva različna iste čiste linije.

Če pomislimo, da se razlikujejo spolno, navadno v zelo mnogih lastnostih, spoznamo lahko, da morajo biti posamezne živalske in rastlinske vrste zelo pester in da temelji pesterost posameznih vrst v glavnem na pojavih križanja bastardov. Po vsem tem je skoraj izključeno, da bi kdaj zasledili v naravi dva čisto enaka poedince pri vrstah, ki se razmnožujejo spolno.

Zanimivo je, da spoznamo lahko način podedovanja samo za one lastnosti, oziroma samo za one osnove onih lastnosti, v katerih se razlikujejo starši. Dosedanja raziskavanja nam nudijo samo za nekatere živalske in rastlinske vrste vpogled v njihovo idioplazmo, kjer morajo tičati osnove dednih razlik staršev. Tako je na pr. točno ugotovljeno, da temelje najčistnejše in najčiste različne različnih barvnih pasem kunccev na dvanajstih osnovah, ki tiče nekje v idioplazmi. Najbolj je dosedaj raziskana neka sadna muha, z znanstvenim imenom Drosophila amelophila, kjer poznamo že približno 100 različnih dednih osnov, ki prenašajo na potomstvo zmožnost stvarjanja te ali one lastnosti. Kako pa se podedujejo iz roda v rod vse one lastnosti, ki so skupne n. pr. kuncem vseh pasem ali pa celo vsem glodalcem, tega iz poizkusov ne vemo. Tudi niso vsi slučajji tako enostavni, kot dosedaj omenjeni.

Pri vsaki živalski in rastlinski vrsti, s katero so delali obsežnejše poizkuse, spoznavamo, da vladajo v načinu podedovanja še druge zakonitosti, ki so dostikrat v nasprotju z vsem, kar smo spoznali dosedaj. Mnogo takih nasprotij je le navideznih in jih je znanost zadovoljivo razjasnila. Mnogo pa je še vprašanih, ki zahtevajo, preden bodo razvozlana, mnogo dolgoletnega težkega dela in sodelovanja vseh panog prirodoznanosti. Vemo pa, da nam nudijo že dosedanja odkritja nauka o dednosti čisto nov vpogled v snovanje žive narave, da razjasnjujejo in nam kažejo v pravi luči pretnost dolgoletnega zmešle in spore in da nam odpirajo nešteto novih možnosti v življenju, rastlinogojstvu, zdravstvu in spoznavanju človeka.

Skoraj odveč se mi zdi poudarjati, da veljajo vse zakonitosti, ki smo jih spoznali, v polni



Zavezniki invazije Francije se je bliskovito razvil iz "drugo fronte" v "prvo fronto" potem, ko so zavezniki sile prodreli čez Belgijo na Holandsko. Sedanja vojna v Franciji se bje na istem ozemlju, kjer se je končala prva svetovna vojna leta 1918.



Na čelu francoskih partizanov koraka ameriški volak poročnik Henry McIntosh iz Palm Beacha, Fla., skozi neko osvobodeno francosko mesto. McIntosh je prišel v Francijo s padalom in v zaledju organiziral francoske partizane proti sovražniku.

nove in ki morata imeti $\frac{1}{4}$ bolnih, $\frac{2}{4}$ le navidezno zdravih in le $\frac{1}{4}$ resnično zdravih potomcev. Bolezni, ki jih podedujejo na ta način, ni mogoče iztebiti, ker se na zunanjo ne more ugotoviti, kdo je resnično in dedno zdrav. Pač pa je velika neverjetnost, da bo bolan del potomstva staršev, ki izvirajo iz dveh družin, v katerih se je pojavila ista dedna bolezen na tem ali onem članu. Veliko verjetnost za nenadno pojavljanje dednih bolezni na določenem delu potomstva nudijo tudi zakoni med sorodniki, ki so, čeprav sami po sebi zdravi, prav lahko na isti način dedno obremenjeni.

Predaleč nas bi vodila podrobnejša razmatranja dednostnih razmer pri človeku in predočitev vsaj nekaterih rodovnikov dedno obremenjenih družin. Povdariti moramo le, da je človek kot vsako živo bitje produkt razvoja in da ne more nikdar razviti svojih telesnih in duševnih sposobnosti pa tudi, nesposobnosti preko mej, ki mu jih določa podedovana idioplazma. Naše glavno spoznanje pa je, da moremo človeka pravilno presojati le tedaj, če ga smatramo za člen žive narave, v kateri si je izvojeval v boju za obstanek gospodujočo vlogo nad vsemi drugimi bitji.

Najmogočnejše orodje, ki si ga je izoblikoval človek v svoji vekovni borbi za obstanek, so njegove duševne sposobnosti, s katerimi je zavezoval skoraj že vso živo in mrtvo naravo. Od človeka samega je sedaj odvisno, ali bo uporabljal svoje sposobnosti na tak način kot v živalskem boju za obstanek in ali bo hotel iztebiti svoj lastni rod z zemeljske površine. Mogoče pa bo sedaj, ko tudi lahko spoznavamo, kaj je dobro in kaj je slabo, uporabljal vse svoje sile za doseganje boljše in lepše bodočnosti vseh in s tem tudi vsakega člana človeškega rodu.

(Konec)

Sodba kvizlingov
Grenoble, Francija (ONA).—Osvobodjena Francija je pokazala, da bo zahtevala obračun od narodnih izdajalcev. Kazen pa bo natančno odmerjena po zakonu.

Na sodniji v Grenoblu se je vršila prva obravnava proti vojnim zločincem in izdajalcem, prva v južnih predelih Francije. Šest članov višijske milice je bilo obsojenih v smrt, drugi pa so dobili različne kazni zaporov.

Civilen sodnik je bil predsednik sodnega zbora, a dva častnika, ki sta bila z njim, sta dajala obravnava značaj vojaškega sodišča. Vseskozi obravnave so obveljale določbe stare predvišijske Francije, tako da je imel vsak obtoženež možnost, da se zagovarja.

Dva izmed najboljših advokatov sta branila obtožence ter sta z vso silo skušala vplivati na sodišče, da krivcem priznane radi njihove mladosti—najstarejši od njih je imel 26 let.

Jeza ljudstva, ki je v Grenoblu, prav kot drugod, razjarjena in zahteva najhujše kazni za vse kolaboratorje, ni mogla vplivati na sodbo, kajti vse je bilo zastraženo in le malo ljudi pripuščenih, da prisostvujejo obravnavi.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

kar na lepem in čisto odkrito. Niti izdajanje vojnih komunikacij ni prenehalo za en sam dan. Dne 23. avgusta je bil "sovražnik" še rdeča armada, dne 24. avgusta je postala sovražnik že madžarska vojska, a dan nato, 25. avgusta, so bili sovražniki tudi že Nemci. Mladi rumunski kralj si je celo privoščil tole: Svoje prejšnje sovražnike je nazval kratko in malo svoje zaveznike, ne glede na to, da li jim bo to všeč ali ne.

Zanimivo je, da sta oba, kralj Mihael in Laval, opozarjala narod, da čas za kaznovanje fašistov doma še ni prišel, in tudi, da je njihova "vlada" legitimna in legalno prava in veljavna.

Popolnoma jasno je, da bo tehnika izstopa iz Hitlerjevega tabora—ako se pokaže uspešna—prišla na red tudi na Madžarskem in drugod. Obenem pa se bodo prvaki fašizma seveda tudi iz zgledov naučili in postajali vedno bolj spretni v te vrste spletkah. Laval in kralj Mihael sta bila mnogo bolj spretna kot so bili kralj Viktor Emanuel, Badoglio in grof Ciano. Ti so bili še neizkušeni in niso znali o pravem trenutku vzpostaviti zvez z dobro znanimi antifašisti, ter so tudi nekoliko predolgo čakali v pretrganju zveze s Hitlerjem, da preidejo v zavezniki tabor.

Marsikdo bo morda rekel, da bodo taki poskusi "beljenje" fašistov ostali brezuspešni—in kar se tiče Laval je tudi res, da je najbrž izgubljen, pa naj se obrača kakor hoče in zna. Poskusi in prizadevanje, da se nekoliko popravi ime starega maršala, pa so vsaj do neke mere že uspeli. Celo ameriško časopisje, ki je v splošnem tako previdno, je ponekod že nasledilo na te limanice. Le v enem so imeli višijci smolo—vojaški dogodki na Francoskem so se prehitro razvijali, tako da je nepričakovani in nenadni polom nemške vojaške sile v Franciji ustvaril nekakšno revolucionarno razpoloženje.

V slučaju kralja Mihaela pa stvar nikakor ni tako zelo jasna. Rusi niso sprejeli tega samozvanega zaveznika z odprtimi rokami ter nadaljujejo borbo tudi zdaj, ko so pogajanja v teku. V trenutku, ko je bilo to pisano, so Rusi še vedno zaje-mali armado svojega novega in nepričakovanega "zaveznika" in prestol Hohenzollerncev na rumunskih tleh je videti še vedno jako omajen. Tudi poskus preganjanja kralja Karla, ki je tudi poskusil zapeti svojo pesem v tej zmešnjavi, ni mnogo podpiri položaja kralja Mihaela. Karl menda misli, da bi mu utegnilo vendar še uspeti, da se povzpne nazaj na svoj stari prestol. Radi tega si prizadeva, da bi stvar pokazal v taki luči, da bi svet mislil, da je kralj Mihael ravnal po nasvetu svojega "demokratskega" očeta. Kar pa pozablja je to, da svet ne bo pozabil, da je bil Karl tisti, ki je podril rumunsko konstitucijo in postavil prvega fašista na stolček ministrskega predsednika, in sicer znane antisemita Goga.

Mogli bi se smejati, ako bi stvar ne bila tako tragična in obenem nevarna, ko gledamo te fašistične prave, kako se perejo. Dandanes je Evropa polna izgubljenih sinov in skesanih grešnikov, ki si vsi prizadevajo na vso moč, da bi našli zopet pot nazaj v rodno boko poštenih ljudi. Da-li jim bo uspelo ali ne, je odvisno od dveh stvari—kako velik in silen je revolucionarni duh evropskih narodov, in drugič, v koliko so zavezniki pripravljeni sprejeti in podpirati ali pa pobijati ta revolucionarni duh.

Ako bomo nezmerno spoznati, da je za prihodno demokracijo v Evropi potrebna kratka revolucionarna doba—v teku katere bo izvedeno potrebno čiščenje—potem ne bomo mogli v nobenem slučaju preprečiti, ali pa se izogniti ponavljanju "kupcij" s tistimi starimi reakcionarnimi silami, ki pravijo, da so legitimni in legalni nositelji državne oblasti.

Domača fronta

Office of War Information
Washington, D. C.

POZIV ZA ŠOLANJE
"Ravno zdaj, ko se nahajajo naši vojaki na vseh bojnih poljih sveta v borbi, ko moramo napeti vse svoje energije doma, da proizvajamo čim več vojnega materiala, kličemo našim dečkom in deklicam: Pojdite v šolo!" — tako pravi predgovor knjižice, katero sta priredila skupno Katharine F. Lenroot, ravnateljica urada za otroke pri ameriškem uradu dela, in John W. Studebaker, ameriški komisar za vzgojo v federalni agenciji za varnost in v sodelovanju z uradom za vojne informacije. V tej knjižici so opisane ideje in predlogi za občinsko kampanjo, katere namen je, pripraviti otroke do tega, da se vrnejo k svojemu šolanju.

Knjižica navaja poslanico ravnateljice komisije War Manpower Paul V. McNutta, ki pravi dečkom in deklicam v starosti za obiskovanje "high school" naslednje:

"Danes se branimo proti sovražnikom, ki so nas nameravali zaslužniti. Ko jih bomo odbili, bo polovica naše naloge izpolnjena. Toda naša velika bitka za ohranitev svobode se bo nadaljevala.

"V tej borbi bo vaša naloga ogromne veličine. Radi tega je tudi tako nujno potrebno, da nadaljujete šolanje, ki vas bo opre-milo z vsem potrebnim ter vam dalo razumevanje za probleme, ki so pred nami, ter vam povedalo kako jih razrešiti. Vaš Day je prišel sedaj, ko se odpro vrata šol—začetek borbe za bolj-ši svet..."

OSTANI NA DELU
WASHINGTON — Margaret Hickey, ravnateljica posvetovalnega komiteja za žensko delo pri komisiji War Manpower je izjavila, da je pripomogla "skrita armada" ženskih delavcev Ameriki do "njene sijajnega uspeha v vojni produkciji," ter je naslovila ženam Amerike poziv, naj nas ne "puste na cedilu." Miss Hickey je poudarila, da sta hitrost in produkcija dve poglavitni potrebi v trenutku ko se vojna nagiba h koncu, tako da je največje važnosti, da ostanemo žene na svojem poslu, prav posebno pa še v jeseni, ko bodo morale napolniti vse one vrzeli, ki bodo nastale radi vrnitve mladine v šolo.

"Nikdar še ni bilo trenutka, ko je bilo delo doma tako ogromne važnosti," je dejala Hickey. "Bitka produkcije ne bo dobljena tako dolgo, dokler ne pade zadnji strel v tej vojni."

ZLOM NEMČIJE NE BO IZBOLJŠAL ŽELEZNIŠKE SITUACIJE
"Tovori, katere prevažajo železnice, niso bili še nikdar tako visoki, in vendar se nam obeta, da bodo vojne zahteve še narasle," je izjavil polkovnik J. Monroe Johnson, ravnatelj urada za transport v vojni.

Malo je izgledov, da bi se zmanjšala potreba vojnih transportov, je poudaril Johnson. "Razvoj invazije iz Normandije in naših sredozemskih mostišč v smeri proti Parizu in reki Reni, pomeni, da bomo potrošili še večje množine municije in bencina, pokvarili še več opreme, tako da bomo morali na hitro pošiljati na fronto naraščajoče količine vojnega materiala."

"Niti nenaden polom Nemčije

nam ne bi garantiral, da se bo položaj na naših železnih hitro izboljšal," je dejal. "Takrat bomo morali obrniti tok svojih dobav od Atlantika proti Pacifiku, a to pomeni, da bomo imeli daljšo vožnjo iz produkcijskih centrov na Pacifiku operacije velikega obsega, v času ko se bijejo boji v Evropi, kot je videti zdaj, da se bo zgodilo, to bi nam naložilo kar največje tovore v obeh smereh."

BOLNICE ZA ŽRTE OTROŠKE PARALIZE
Dr. Betty Huse od urada za otroke pri uradu za delo, oddelka za pohabljenе otroke, pravi, da so bolniki otroške paralize na varnem v javnih bolnicah. Dr. Huse nujno svetuje, da se odpotuje vsakega bolnika, pri katerem sumijo, da je zadet od otroške paralize, takoj v bolnico, tako da bo žrtev deležna tiste strokovne nege, ki v mnogih slučajih prepreči pohabljenje.

"Strah pred otroško paralizo je čisto odgovoren za to, da bolni-ke nerade sprejmejo slučaje otroške paralize, ako so le bolničarke na razpolago," pojasnjuje dr. Huse. "Včasih je tudi strah občine same odgovoren za to, da stališče bolnice. Nepotrebno je, da se spravi slučaje otroške paralize v izolirane sobe, tudi ako je to čisto dobro radi dela in nege. Bistveno pa je, da se ukrene vse potrebno, in pred vsem pa desin-ficiranje vseh odpadkov."

To priporočilo glede hospitalizacije podpira posvetovalni odbor največjih zdravnikov in kirurgov, ki delajo v oddelkih za narodno zdravje države New York in mesta New Yorka, je poudaril dr. Huse.

LEND-LEASENI SEZNAM ZA ŽIVEŽ
Meso, mlekarški proizvodi in perutnina so bili na prvem mestu seznama živeža poslanega zaveznikom v okviru lend-leasenih dobav za mesec julij. Dobave so znašale 522,851,964 funtov.

Nad 36 odstotkov vseh dobav v juliju so bili proizvodi mesa, pred vsem zmrazilo prašičje meso, pred meso v konzervah in mast, slanina, 19 odstotkov pa je bilo proizvodov mlekarstva in perutnine, pred vsem kondenziranega mleka, sira in suhih jajc.

Druge dobave v juliju so bile: žito 16 odst., sadje in prikuhe 7 odst., masti in olja 7 odst., sladkor 7 odst., posebnosti 6 odst., bombaž in tkanina 2 odst., tobak manj od 1 odst.

Od vseh lend-leasenih dobav je bilo namenjenih 52 odst. Angliji in drugim britanskim deželam, 39 odst. Rusiji. Ostalih 9 odst. je razdeljenih med druge dežele, med njimi Grčijo, severno Afriko, zahodno Afriko, Nizozemsko, Poljsko, Jugoslavijo in francoski komite za narodno osvoboditev.

Skupaj so znašale dobave v juliju za hrano in poljske pridelke v okviru lend-leasea in drugih vojnih programov — 735,892,273 funtov, dočim so bile v juniju 806,942,749 funtov.

MAKSIMALNE CENE
Maksimalne cene za sladoled ostanejo v veljavi do 23. novembra 1944, je naznanil urad za cene.

To je zdaj že sedmo podaljšanje začasnih ureditve cen, ki je bilo objavljeno prvič dne 23. februarja 1943 in ki ima ostati v veljavi do končne ureditve cen tega proizvoda.



Martha Bock, članica CIO, riše portret mornarja Franksa R. Morvatha, člana ADF, Annetta Van Howe, članica CIO, pa opazuje prisor, ki se je vrnil v kantino, katero so člani unije CIO organizirali v Chicagu.

GORNJE MESTO

POVEST IZ ZAGREBSKEGA ŽIVLJENJA

BOGOMIR MAGAJNA

(Nadaljevanje)

Dvignila je pokrov in iskala med notami. Toda odložila je note in se zamislila skozi okno. Potem se je zamislila v tipke in igrala. Niti enkrat se ni ozrla med godbo nanj. Lahna rdečica se ji je razlila na lica in dolge trepalnice so prekrile oči. Igrala je tiho, tiho. Niti en zvok ni zavriskal in vendar je čudno in neumljivo udarjal v njegovo srce. Tudi on je prl oči, nehote. Kot mehka tenčica se je razgrnila godba po njegovi duši in bila kot trepetanje valov in je bila kot vrisk srca, kot hrepenenje molitve, kot upanje v nekaj velikega. Simon je vstal in se ji približal. Kot čarobna sila ga je vlekle dekle k sebi. Razprostrl je roke, toda je hipoma vstala in se zasmejala. Na obraz ji je legla zbežanost. Gledala sta si dolgo v oči, toda ona si je zakrila ustnice z dlanjo in se mu izvila.

"Sedi k mizi!"

Odprla je miznico in vzela iz nje v rumenkast papir zavito sliko.

"Star je ta papir, Simon! Na njem je stal krogličnik z oljkovo vejico ob njenem odru. Moja mati je umrla še lepa in mlada. Nimam nobene slike razen te in tiste v svoji duši."

Pod visokim, s črnimi kitami ovenčanim čelom je sijala senca velikih oči. Od ustnic v lica se je prožila na vsako stran poteza, komaj vidna, zarisana v nekaj trpkoga. Kite so se gubile mimo vratu v črmino. Tudi telo se je gubilo v njo in obraz je bil iz temnega ozadja kot svetel privid.

"Zelo mlada je umrla moja mati," je zopet ponovila, ko je Simon gledal sliko. "Glej te oči in boš slutil, kako pričakujejo nekaj velikega, nekaj tistega, ki je razprostrto skozi vesoljstvo in ji je dodeljeno sedaj, kajti v življenju ji ni bilo dano nič dobrega in lepega."

"Dana si ji bila ti, Marija," je odgovoril. "Na to ni odgovorila. Pomislila je, potem pa je rekla:

"Ti si izdal pred tremi leti nekaj pesmi?"

Ozrl se je presenečen vanjo.

"Si čitala? So ti ugajale?"

"Ne! Naredil si jih. Ni bilo v njih niti najmanj kaj takega, kar so doživeli drugi, ki so res ustvarjali."

"Da, tistega ni bilo. Toda ni bilo tudi tistega, kar sem doživljal sam. Sram me je bilo samega sebe, ker sem jih pisal, namesto da bi jih živel."

Njej se je zarisal nerazumljiv usmev na ustnice, ki ga je zapazil in se zbal.

"Ne bom več pisal pesmi," je odgovoril.

"Moral jih boš pisati. Samo tisti, ki mu je ukazano, piše pravo besedo. Toda tistemu, ki je ukazano pisati jo, tistemu je ukazano tudi potovati po stezah, po katerih bi si drugi razbil dušo in telo. Tisti, ki mu je ukazano, se ne more izogniti teh stez, in le tistemu je dano govoriti veliko besedo, ki potuje potem skozi tisoče srce. Duša se je doteknila duše, spoznala sem te."

Gledal je prepadel v njen obraz.

"Marija, vse pesmi, če bi jih mogel doživeti, bi dal le za en svoj dih, ki bi bil iz ljubezni. Sam sem, in kje je ukazano, naj grem vprav jaz na tiste staze? Saj si mi bila poslana ti. Tebe hočem in ne pesmi."

Vstala je. Njen obraz je bil trpko hladen.

"Vem, da boš hotel podobne besede govoriti še. Zato ti rajši takoj povem: Pri spominu svoje matere in pri sliki, ki jo gledam, se ti zaklinjam, da ne bom tvoja nikdar. Beseda je jasna in odkrita in vem, da si jo razumel."

Vstal je in jo gledal prepadel, kot da ne verjame, da je izrekla te besede v tem lepem jutru, skozi katerega sta šla.

Ni odgovoril. Okrenil se je in stopil k obošalniki. Ko je pričel oblačiti suknjo, je pristopila tudi ona in mu pomagala. Ni se branil. Nato je odšel, ne da bi se ozrl vanjo in jo pozdravil.

Ona pa je obstala nepremično in strmela v vrata. Potem se je naslonila na zid. V belo bluzo oblečene prsi so vztrepetale. Pričela je kašljati suho in hitro. Odprla je torbico in vzela robec iz nje in ga stisnila k ustnicam. Potem ga je pogledala in našla rdečo liso v njem: "Kakor mati! Hvala Bogu, da ni videl." Polastila se je je omotica. Naslonila je glavo h križu. Nemo je strmela vanjo bronasti obraz. Majhne rokice so bile trpko razpete po lesu.

"Bog, ko bo preveč teme krog njega, mu odprlino v stolpu, da posveti tvoje sonce v njegovo dušo. Daj, da bi našel čudežni cvet lepote, ki si ga usadil na zemljo!"

6.

Takoj ko je odšel Simon k Mariji, je stopila Jelka v njegovo sobo. Postavila se je pred visoko zrcalo in se dolgo opazovala. Nekam pomirjena je pospravila posteljo in sedla nanjo. Njeno lice je bilo utrujeno in blede. Naslonila ga je na blazino in gladila to blazino z roko. V oči ji je pa ležal strah in grizla si je ustnice. Potem je zopet božala blazino: "Tu na tem belim platnu počiva vsako noč in v teh knjigah čita vsak dan."

Odpirala je knjigo za knjigo. Tuje, nerazumljive besede so se vrstile pred njenimi očmi. Ni razumela nobene. Z mrkimi kretnjami jih je polagala na drugo stran mize. Skoraj na dnu kupa je našla drobno knjižico. Prečitala je naslov: "Poezije" in ime umrlega pesnika. Razveselila se je: "Slovenski je pisana ta knjiga!" Legla je znak na posteljo in pričela čitati stran za stranjo, pesem za pesmijo. Mimo nje so potovala slike, od katerih je pozabila na vse drugo. Nič vesele, toda čudno silne so bile te slike.

Grabile so v dno duše, trgale so srce. Potovala je med pokrajinami, zasenčenimi z oblaki. Le črni borovci so rasli samotno raztreseni po kameniti pustinji; potovala je skozi dim tvorin, ki se je vil med okajenimi hišami; bila je nasenkrat metulj svilenokril, ki se v soncu igra, a pride veter in ga tira v pokrajine brez rob; zaslutila je krik onemogle žene in videla sestradane grudi umirajočega otroka; srečala je obupano služkinjo, ki je priletela iz četrtega nadstropja na kameniti tlak; videla je množico, ki se vali čez široki trg, in med njo je bila ona, bedno dekle iz predmestja, bila je Jelka, služkinja. Pride človek k njej in je njegova beseda lepa in vabilna. Pravi ji človek: "Dovolj za dolgo so te zaprli v to živo zidovje; dovolj dolgo so pili tvojega telesa kri; dovolj dolgo so brisali blato svojih čevljev ob tvoje srce. Besedo in dušo so ti hoteli vzeti, a rečem ti: Vstani, dekle iz predmestja, in odpotuj z mano, da ne bo v tej sivi tujini ginilo tvoje telo, da ne bo vnela duša, da ne bo umrla tvoja beseda. Vstani, dekle iz predmestja, da te povedem k novi pomladi, ti kri naše krvi, ti misel naše misli." Jelka je čitala enkrat in dvakrat in čitala še enkrat. Ustnice so se ji širile v blazen nasmehek. Toda hipoma je zaprla knjigo. Nasmehek z ustnic je izginil in strah, ki je prej ležal na njenem obrazu, se je povečal v temotno grozo. Roke so se ji zakrile, knjiga je padla iz njih. Zasadila je prste v belo platno. Slobotno telo je stresal jok. Ni zapazila, kako je stopil gospodar v sobo in jo opazoval. Nelepe poteze so se mu začrtale še jasneje in usta so se mu skrivila v posmehek. Stopil je korak bliže, tedaj šele ga je zapazila in uprla oči sovražno vanj.

(Dalje prihodnjič.)

FRENCHMEN ARM SELVES WITH GUNS FROM SKY



AT A FARMHOUSE NEAR CHATEAUDUN in northwestern France rifles and ammunition from hidden stores are distributed to French civilians—some of the tens of thousands who have joined the nationwide uprising against Nazi occupation. In July alone 1000 tons of Allied arms are said to have been dropped by parachute at many secret points in France. This is an Army Signal Corps photo.

"Dolga in teška... Zato odlašam, zato sem odlašal že toliko let... odlašal, ne pozabil, ne obupal! Ampak letos, letos, bo vse drugače... Ne prišel bi rad tja siromak, bolnik, željan tolažbe in usmiljenih src. Vesel pridem, vriskajoč in prepevajoč—tako se spodobi, da pozdravi človek domovino. Pogostil bom tiste blage ljudi, ki jih pozna le moje srce, ne moje oko... vse povrsti jih bom pozdravil, ki jih je poznala moja mladost..."

Takrat, ko sem sam še hrepenel, mi je bilo težko pri srcu. "Kdaj, sosed, kdaj jih boste pozdravili?" "Tako... morda že čez štirinajst dni... ali čez tri tedne vsaj... Lahko delam, lahko hranim, saj sem samec... Čez tri tedne mislim!"

Čez tri tedne sem ga vprašal: "Ali kaj, sosed, da se niste napotili? Lepi dnevi so bili pač zunaj, zamudili ste jih!" Kašljal je in mi ni pogledal v oči.

"Ne zamudil... saj smo šele v aprilu, kje je še maj! In tam pod Tatro se stopi sneg šele v maju... pravijo, da je celo še v juniju snežilo... Dejali so oderuhi, da bo dela — pa sedim z lenimi rokami in gledam in čakam. Morda bo dela že jutri — zakaj bi ga ne bilo? — pa bom delal noč in dan... lahko delam, ko spati ne morem... in kmalu po praznikih se napotim!" Po praznikih sem ga vprašal: "Kaj, sosed, da se niste napotili?" "Bog ni hotel, se mi zdi!"

Vse sem bil že premislil, vse sklenil in uredil — pa, oja bolezen, oja delo! Če bi te roke... saj še niso tako slabotne, še ne tako trudne, pogledaj jih... če bi te roke izgnali skoz okno in bi klical: dajte jim dela, poceni je njih delo... če bi to storil, kaj pravite? Ne bilo bi nikogar,

mejali bi se: glejte pijanca, boleznij pijanega!... Ampak prihodnje leto..."

Tudi prihodnje leto sva slonela ob oknu; in tudi naslednje leto.

"Rekel sem, da pojdem, in pojdem! Ni je sile več... Kadar pogledam s srca očmi tja onstran oblaka... in kadar pomislim, da bom spet videl tisto lepoto — ni boleznij več v mojih žilah, ne bridkosti v mojih mislih... Letos pojdem, tako je ukazalo moje srce. Ni je sile več..."

Pogledal sem mu v obraz; izsušen je bil, izpit do poslednje kaplje. Košeni, dolgi prsti so se oklepali okna kakor ptičji kremplji, udrti oči so se bleščale, pile so daljino.

"Zadnji dan je, zadnja ura, tako je reklo moje srce. In obljubil mi je, tiho obljubilo ponoči, ko sva bila sama, da jo bom videl, domovino tatransko... Še letos jo bom videl, še v maju, ko se taja sneg in lijejo potoki z gor..."

"Ali pojdete peš?" Pogledal me je z nemirnimi očmi; bojazen je bila v njih.

"Ne... kako bi peš? Štirinajst dni bi bilo zdravim nogam... koliko mojim?" "Daljna je cesta... daljna v domovino!"

Pa kaj bi tam, kako bi tam, da pridem peš? Da pridem popotnik, bolnik, brez kruha in krova? Vesel se prikazem domovini nevesti, vriskajoč in prepevajoč... še v maju!"

"Sosed Konopa, zdi se mi, da smo že v marcu!"

"Šele v marcu! Dva meseca še dotlej, dva dolga meseca! Zgodilo se bo vse, kakor je zapisano v srcu!"

"Bog daj srečo, sosed Konopa!" To je bilo v marcu. V aprilu, o Veliki noči, sem ga

došel na stopnicah; kašljal je in ves premražen je bil.

"Kako je, sosed Konopa? Ne še na poti?"

Očitno se je vzradostil, ko me je ugledal; zakaj na oči, globokih, nemirnih, sem poznal, da mu je bilo srce polno do vrha.

"Ne še na poti, gospod... ampak kmalu, čez štirinajst dni... ali vsaj čez tri tedne..."

Stopila sva v mojo izbo, ki je bila toplejša, in skuhal sem čaja; skodelica se mu je močno tresla v roki in čaj mu je kapal na kolena.

"Tako je, gospod... begal sem na desno in levo, kolikor je to mesto dolgo in široko... glejte,

napol sem že bos... Oj, gorje človeku, ki je bolan in bos! Glej dajo ga ljudje postrani, komaj da ne pijujejo predenj... tam pa je delo nakopičeno, čaka mojih željnih rok. Ali bos si bolan, pojdi v božjem imenu... Kako je to, gospod? Ker si lačen, ostani lačen, ker si bos, ostani bos, ker si bolan, umri. Ali je to pravično, ali ni pravično: le sili imajo pravico do sklede, le ogrnjeni do plašča, le zdravi do zdravja? Take so bile besede, ki sem jih bral v njih oči!"

(Dalje prihodnjič.)

Razni mali oglasi

STOCK MAN AND SHIPPING CLERK
Stalno delo tudi po končani vojni za močnega, zanesljivega delavca. Priglasite se takoj. A. A. REDDERSON 1500 So. Western Avenue

DELO DOBE
MOŠKI ALI ŽENSKÉ
Hand screw machine operatorji Drill Press operatorji Brusarji in težaki
Dobra plača, stalno delo sedaj in po vojni. Nobene izkušnje se ne zahteva, mi vas naučimo.
OGLASITE SE TAKOJ PRI RANDALL 5th Floor—609 W. Lake Street

5 MOŠKIH
\$43.00 na teden brez odšteta "with holding" davka, za splošno "warehouse" delo v Morton Grove, Ill. **VAUGHAN WAREHOUSE** Morton Grove, Ill. Chicago, Milwaukee, St. Paul R. R. 1 "block" So. of Dempster St., telefon Morton Grove 1806.

PRODA SE BRIVNICA in šivalni stroj, na 2557 W. Haddon Ave.

PRODA SE 220 akrov farma, poslova v dobrem stan. Tekoča voda. Dobra zemlja in les. Moderna hiša, mestne udobnosti. Proda se tudi 120 akrov z vsem poslopjem. H. Koplewski, Rt. 4, Dowagiac, Mich.

DVOJICA—KUJARICA IN HIŠNIK za modern deželski dom blizu Libertyville, 4 osebe v družini. Gremo na jug čez zimo. Plačano \$200.00 mesečno. Kličite Phone Whitehall 7724, dnevno v tednu.

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih...

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne... Cene smarne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali matičane \$6.00 za eno leto naročnino. Ker vsi člani še plačajo pri ansementu \$1.30 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je naša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnimo: Vselej kakor hitro kateri članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravnštvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zoruč. dršave in Kanado	\$6.00	Za Chicago in okolice je	\$7.50
1 tednik in	4.80	1 tednik in	6.30
2 tednika in	3.60	2 tednika in	5.10
3 tednike in	2.40	3 tednike in	3.90
4 tednike in	1.20	4 tednike in	2.70
5 tednikov in	nil	5 tednikov in	1.50
Za Evropo je		\$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plamnu in si naročite Prosveto. List, ki je vaš lastnina.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime _____ Čl. društva št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2. _____ Čl. društva št. _____

3. _____ Čl. društva št. _____

4. _____ Čl. društva št. _____

5. _____ Čl. društva št. _____

Mesto _____ Driava _____

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

ČRTICE

(1911-1913)

IVAN CANKAR

NAGNILO SE JE SOLNCE

Pomislil sem in sem to spoznal:

"Srce, ki je moglo roditi take besede in tako misel, je zavrnilo do poslednjega srebrnika najdražji zaklad mladosti: hrepenenje. Dokler sem še stal ob oknu, strmela s hlepečimi očmi v nevidni onstranski raj, dokler sem še govoril: Pojdem, da vidim še enkrat tisto lepoto! vse do tiste ure sem bil mlad. V tla so se uprle zdaj moje oči, uprle so se v grob..."

Petnajst let bo kmalu, da je ukenjena živela, hrepenela moja mladost. Zdaj se je nagnilo moje solnce.

Pa da bi se napravil na pot s tem pustim srcem, hrepenenja praznim, in če bi ves svet preromal od izhoda do zahoda — ne na-

šel bi je več, ne domovine, ne mladosti; nikoli več. Moje oči bi več ne spoznale tistih dišečih njiv, zelenih lok, šumečih gozdov; tujca bi pozdravila tujina, večer pozdravil starca.

Smejal sem se letos sosedu Konopi; še lani bi bil jokaj z njim. Sosed Konopa je bil krojač; stanoval je tik moje izbe, tako da sem natanko slišal skoz tenki zid, kadar je prekajljal vso noč do jutra. Samec je bil, ker se mu je nevesta izneverila. Velikokrat je govoril o njej z zaničljivo besedo in jeznim glasom; jaz pa sem vedel, da jo je blagoslovljal v svojem srcu in da bi jo pozdravil na kolenih. Bilo je, kakor da je vzela s seboj mladost, zdravje in srečo. Konopa se je hitro postaral; jetika mu je lica izpila in izgledala, upognila mu je hrbet, prikovala mu je verige na trudne noge. Sreča pa je bila kakor gosposka rfevesta; izneverila se je starcu jetičnjaku.

In Konopa je zapel tisto dolgo pesem, ki je v naših krajih starodavna himna: pesem o boleznih in o gladi.

Okno njegove izbe je bilo tako blizu mojega, da bi si bila lahko segla v roko, kadar sva gledala v sivi oblak nad sivim mestom. Nekoč — mnogo let je že — sem se okrenil in je izpregovoril; a čudno trepetajočim glasom, kakor da oznanja najtišjo, sramežljivo misel.

"Gospod, zdaj je pač zunaj, tam daleč zunaj, zgodnja pomlad... ne vidim je, ampak zdi se mi... tista pomlad namreč, ki je kakor... kakor zdravje in mladost. Letos pojdem, gospodi!"

"Kam?" "Pojdem... Izpod Tatire sem doma, namreč... Koliko časa je že nisem videl tiste dežele, ne tistih temnih gora, ki božajo nebo... koliko časa, gospod? Od zgodnje mladosti, oja, od zgodnje pomladi... šel je otrok, culo na rami, palico v roki in ni se več vrnil... Ampak vsa je pred mojimi očmi, vsa blagoslovljena dežela... tam visoko šume zdaj gozdovi, polja se v dolini dramljo... Vsako leto sem mislil, letos storim... pojdem, da vidim še enkrat!"

"Dolga pot!"

READY FOR PARIS ENTRY



HERE IS THE LATEST PHOTO of Gen. Charles de Gaulle who announced the liberation of Paris after four days of fighting by the French Forces of the Interior with the Nazis. It shows him conferring with Gen. Dwight D. Eisenhower at the latter's advance headquarters in France. They presumably discussed civilian affairs of the capital.